

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ
ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ДЛЯ СТУДЕНТІВ
З ДИСЦИПЛІНИ «ДОКУМЕНТАЦІЯ В ЦИВІЛЬНОМУ
ПРОЦЕСІ»**

Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр права

Напрямок підготовки: 523_6_0816

Спеціальність: 081 Право

Запоріжжя 2017

Документація в цивільному процесі: методичні матеріали та завдання для практичних занять для студентів (напрямок 523_6_0816 «Право»). – Запоріжжя: ЗНУ, 2017. – 42 с.

Укладач: доцент кафедри цивільного права Болокан І.В.

Ухвалено
на засіданні кафедри цивільного права
протокол № 1 від «___» _____ 2017 р.

Завідувач кафедрою

_____ Д.О. Єрмоленко

Зміст

Анотація.....	4
Практичне заняття 1. Теми 1, 2.....	5
Практичне заняття 2. Теми 3, 4.....	11
Практичне заняття 3. Теми 5, 6.....	18
Практичне заняття 4. Теми 7, 8.....	25
Практичне заняття 5. Теми 9, 10.....	28
Практичне заняття 6. Теми 11, 12.....	33
Питання для підсумкового контролю (заліку) з дисципліни «Документація в цивільному процесі».....	37
Література до всіх тем курсу.....	39

Анотація. Навчальний курс «Документація в цивільному процесі» викладається на 4 курсі 7 семестрі юридичного факультету в обсязі 54 години, з них лекцій – 14 годин, практичних – 12 годин, самостійна робота – 30 години та форма підсумкового контролю – залік.

Навчальний курс «Документація в цивільному процесі» є обов'язковим і передбачає досягнення необхідної виховної мети навчання.

Виховне призначення навчання складається з оформлення у студентів наукового світогляду, високої професійної правосвідомості, нестерпності до порушень законності та правопорядку в правозастосовчій діяльності.

Метою навчального курсу «Документація в цивільному процесі» є формування у студентів інтересу до набуття ґрунтовних спеціальних знань у сфері професійної підготовки й прищеплення практичних навичок щодо складання процесуальних документів у цивільних справах з метою ефективного використання їх у своїй правозастосовчій діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- норми матеріальних галузей права;
- норми ЦПК, які регламентують:
- особливості окремих видів проваджень та стадій цивільного процесу;
- права та обов'язки всіх суб'єктів цивільного судочинства;
- вимоги, які пред'являються до форми, змісту, порядку ухвалення та постановлення процесуальних документів як судом, так і особами, які беруть участь у справі, та їх оформлення;
- вільно володіти державною мовою, використовуючи вказані навички у тексті процесуальних документів;
- грамотно письмово висловлювати власні думки у тексті процесуальних документів, обґрунтовуючи їх посиланням на норми права;
- складати процесуальні документи суду та процесуальні документи осіб, які беруть участь у справі та інших учасників процесу;
- аналізувати процесуальні документи, складені іншими особами, з метою виявлення у них недоліків або переваг.

Система поточного контролю:

- усна відповідь;
- домашні письмові роботи;
- доповнення;
- письмові контрольні роботи;
- письмові самостійні роботи;
- атестаційні контрольні роботи.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Практичне заняття 1.

Тема 1. Історія та теорія процесуальних актів у цивільних справах.

Тема 2. Методика складання процесуальних актів у цивільних справах.

Методичні рекомендації до Тем 1. Складання процесуальних документів має свою історію. Ще в Давньому Римі процес розгляду спору починався з письмового позову. Отже, звернення до судових органів та їх рішення щодо кожної справи викладались у письмовій формі. Сьогодні процесуальні документи створюються під час надання правової допомоги як фізичним, так і юридичним особам, ґрунтуючись на законах та нормативно-правових актах, які в свою чергу повинні відповідати Конституції України. Правова допомога полягає не лише у роз'ясненні фахівцем питань чинного законодавства, складанні запитів, участі в судових засіданнях, а здебільшого мірою виявляється в тому, як юрист складає процесуальні документи. Отже, складаючи процесуальний документ слід дотримуватися тих реквізитів, які зазначені в законі. Змістовне ж викладення (описова частина) процесуальних документів (позовних заяв, заяв, апеляційних та касаційних скарг) відбувається в довільній формі. Судові процесуальні документи і процесуальні документи звернень поєднуються між собою і складають одне ціле, яке називається цивільною справою.

Методичні рекомендації до Тем 2. Будь-який документ, що подається до суду від осіб, які беруть участь у справі, складається з чотирьох частин: вступної; описової; мотивувальної; резолютивної (прохальної). Разом з тим перед оформленням відповідного процесуального документа потрібно пам'ятати про види проваджень цивільного судочинства (позовне, наказне та окреме). Крім того, перед підготовкою відповідного процесуального документа слід проаналізувати фактичні обставини справи (ті обставини, які мали місце у певний період життя людини, тобто у дійсності, і які закріплено у законі). Правильний аналіз фактичних обставин справи та встановлення юридичного складу справи (проведення правової кваліфікації) має важливе значення у подальшому для формування предмета доведення (ст. 10 ЦПК України), який складається з підстав позову – юридичних фактів, якими позивач обґрунтовує свої вимоги; підстав заперечень проти позову – юридичних фактів, якими відповідач обґрунтовує свої заперечення проти позову, та інших фактів, які мають значення для справи.

План практичного заняття:

Теоретичні питання:

1. Роль та значення здійснення правової допомоги під час складання процесуальних документів.
2. Якими специфічними особливостями відрізняються процесуальні акти у цивільних справах (рішення судів різних інстанцій та судовий наказ; ухвали судів різних інстанцій).
3. Методика складання процесуальних документів особами, які беруть

участь у справі.

4. Аналіз фактичних обставин справи: суть та значення.

5. Предмет, підстави та зміст позову та їх співвідношення із предметом доказування.

6. Доведення і доказування в цивільному процесі та обставини, які не підлягають доказуванню.

7. Стратегія і тактика складання процесуальних документів.

8. Аналіз типових зауважень, які пред'являються судами при прийнятті заяв.

Вирішіть ситуативні завдання:

Завдання 1.

8 квітня 2004 року в Шевченківському відділі РАЦСу м. Києва Стеценко Марина Петрівна (11 січня 1979 року народження) зареєструвала народження сина Стеценка Федора Вікторовича, який народився 18 березня 2004 року. Актівий запис про народження номер М 1976236. Батько дитини був записаний зі слів матері. З моменту народження Стеценка Ф.В. до останнього часу мати не виявляла будь-якої турботи про дитину, оскільки тривалий час і навіть під час вагітності не переставала зловживати алкоголем. Цю обставину вона пояснювала тим, що отримала душевну травму у зв'язку із втратою коханої людини. З 1998 року вона ніде не працює, у державній службі зайнятості на обліку не перебуває, заробляє кошти несистематично, переважно шляхом жебрацтва. Вона живе сама і в неї немає батьків або інших близьких родичів, таким чином неможливим є постановлення перед судом питання про обмеження її у дієздатності. Батька дитини за відомостями, наданими Стеценко М.П., знайти не можливо. Дитина проживає, фактично, без будь-якого батьківського догляду і виховання; неодноразово затримувалася за бродяжництво, але при перевірці встановлювалося, що в дитини є мати, тому її повертали до матері. Перевірками прокуратури встановлено, що Стеценко Ф.В. школу не відвідував, оскільки у нього немає одягу, шкільних підручників, шкільного приладдя тощо.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання 2.

На матеріалах викладеної нижче ситуації допоможіть скласти Поповій Вікторії Петрівні необхідний процесуальний документ для звернення за вирішенням ситуації до суду.

З 2011 року Попова Вікторія Петрівна зустрічалася з Коваленком Василем Васильовичем. У 2014 році Коваленко заявив, що одружиться з нею. Про це знали її батьки – Попов Петро Петрович та Попова Галина Григорівна, а також батьки Коваленко В.В. – Коваленко Василь Михайлович та Віра Володимирівна, які проживають у м. Києві, вул. Соснова 7, кв. 3. Про це знали і їхні спільні друзі, а саме: Кравченко Оксана Олегівна, що зареєстрована та мешкає за адресою: м. Київ, вул. Степова 42, кв. 28, Косарчук Михайло Данилович, що зареєстрований та мешкає за адресою: м. Київ, вул. Сінна 45, кв.

11. Після такої заяви Попова Вікторія Петрівна часто ночувала вдома у Коваленка В.В., а він також часто ночував у неї. У листопаді 2014 року Попова В.П. завагітніла, про що знав Коваленко В.В., який запевняв її, що вони будуть разом, одружаться і будуть ростити їхню дитину. У січні 2015 року Коваленко В.В. поїхав до Російської Федерації у м. Сургут, щоб заробити гроші на весілля та для забезпечення майбутньої дитини речами. З якою метою він поїхав на заробітки, знали їхні батьки та знайомі. 15 квітня 2015 року Попова В.П. одержала від Коваленка листа, в якому він пише, що одружуватися на ній не буде, що у м. Сургут познайомився з дівчиною і покохав її, і щоб вона більше до нього не писала листи. 21 липня 2015 року у Попової В.П. народився син, якого у Книзі реєстрації народжень вона записала Поповим Миколою Васильовичем. Батьком дитини записала Коваленка Василя Васильовича, про що повідомила йому в листі. У відповідь від Коваленка В.В. надійшов лист, в якому він себе батьком дитини не визнає.

Завдання 3.

На матеріалах викладеної нижче ситуації допоможіть скласти Галушці Ользі Петрівні необхідний процесуальний документ для звернення за вирішенням ситуації до суду. Зверніть увагу на факт приховування чоловіком своєї тяжкої хвороби або хвороби, небезпечної для другого з подружжя і (або) їхніх нащадків.

15 грудня 2010 року Галушка Ольга Петрівна познайомилася із своїм майбутнім чоловіком Галушкою Василем Івановичем, а 21 січня 2012 року вони зареєстрували шлюб у відділі державної реєстрації актів цивільного стану Шевченківського району м. Києва, актовий запис якого № 89.

11 березня 2013 року її чоловік став поводити себе неадекватно і від лікарів їй стало відомо, що він страждає на тяжку психічну хворобу, з приводу якої неодноразово лікувався у Київській міській психоневрологічній лікарні №13 ім. акад. Павлова, а також знаходиться на диспансерному обліку у Шевченківському районному психоневрологічному диспансері. При укладенні шлюбу Галушка В.І. приховав від неї своє захворювання. Не повідомили про захворювання Галушки В.І. і його батьки – Галушка Іван Петрович та Галушка Ніна Климівна. Під час загострення захворювання Галушка В.І. поводить себе неадекватно, виявляє агресивність, може сміятися, а потім плакати, говорить, що його постійно переслідують і хочуть убити. У зв'язку з цим захворюванням він у період з 12 березня по 15 листопада 2015 року знову перебував на стаціонарному лікуванні в Київській міській психоневрологічній лікарні №13 ім. акад. Павлова. Після виписки із лікарні Галушка О.П. запропонувала своєму чоловіку розлучитися, оскільки боялася з ним залишатися наодинці. Але Галушка В.І. розлучатися з нею не бажає. Його хвороба унеможливорює їхні сімейні відносини, через це вони не можуть мати дітей. Викладені обставини можуть підтвердити свідки: подружжя Василенко Ніна Іванівна та Василенко Василь Михайлович, і Кравченко Вікторія Олександрівна. Дітей від шлюбу у них немає.

Завдання 4.

18 січня 2007 року Шевченко Валентина Миколаївна та Шевченко Василь Микитович зареєстрували шлюб у Шевченківському районному відділі реєстрації актів цивільного стану м. Києва. Сімейне життя у них не склалося. Незважаючи на те, що Шевченко В.М. зловживав спиртними напоями, часто не приходив додому і з червня 2012 року вони не підтримували сімейних відносин та не вели спільного господарства, шлюб вони не розривали. 15 серпня 2013 року у Шевченко Валентини Миколаївни народився син Богдан. Батьком сина є Кравченко Віктор Григорович, який не заперечує свого батьківства. Оскільки шлюб із Шевченко В.М не розірваний, Шевченко Валентина Миколаївна при реєстрації народження сина у відділі державної реєстрації актів цивільного стану Шевченківського району м. Києва у Книзі реєстрації народжень вказала його батьком сина. Актовий запис №1283 від 30.08. 2013 р. Шевченко Василь Микитович відмовляється звертатися із спільною заявою до відділу державної реєстрації актів цивільного стану Шевченківського району м. Києва, відповідно до ч. 3 ст. 122 Сімейного кодексу України, про невизнання його батьком мого сина. На заяву Шевченко Валентини Миколаївни до відділу державної реєстрації актів цивільного стану Шевченківського району м. Києва про виключення з актового запису про народження сина даних про його батька надійшла відмова. Відповідно до ч. 1 ст. 138 Сімейного кодексу України жінка, яка народила дитину у шлюбі, має право оспорити батьківство свого чоловіка, пред'явивши позов про виключення запису про нього, як батька дитини, з актового запису про народження дитини. Шевченко Валентина Миколаївна стверджує, що Шевченко В. М. не є батьком її сина, і це можна довести, провівши судово-генетичну експертизу.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання 5.

3 вересня 2007 р. дочка Шевченка Віктора Миколайовича, який мешкає у м. Миколаїв, вул. Сумська б. 10, кв. 150, – Клименко Наталія Вікторівна (дошлюбне прізвище Шевченко) одружилася з Клименко Михайлом Миколайовичем, про що у книзі реєстрації актів про шлюб 03.09.2007 р. Миколаївським міським відділом РАЦС вчинено запис за № 129. Шевченко Віктор Миколайович вважає, що вказаний шлюб був зареєстрований без вільної згоди Клименко Н.В., оскільки у момент реєстрації шлюбу вона страждала важким психічним розладом, внаслідок чого не усвідомлювала сповна значення своїх дій і не могла керувати ними. Клименко Михайло Миколайович та Клименко (Шевченко) Наталія Вікторівна зареєстровані та проживають у м. Миколаїв, вул. Соборна, б. 102, кв. 438.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання 6.

3 вересня 2007 р. Шевченко Віктор Миколайович, який зареєстрований у м. Миколаїв, вул. Сумська б. 10, кв. 150, одружився з Клименко (Шевченко) Наталією Вікторівною, яка зареєстрована у м. Миколаїв, вул. Соборна, б. 102,

кв. 438, про що Миколаївським міським відділом РАЦС у Книзі реєстрації актів про шлюб вчинено актовий запис № 129.

Шевченко Віктор Миколайович вважає, що вказаний шлюб був фіктивним, тобто укладеним без наміру створення сім'ї і набуття прав та обов'язків подружжя. Він впевнений, що Клименко (Шевченко) Наталія Вікторівна одружилася з ним, оскільки дізналася, що він виїжджає на постійне місце проживання до Канади. З моменту укладення шлюбу вони спільно не проживали, спільним побутом зв'язані не були, спільного сімейного бюджету в них не було. Вищезазначене можуть підтвердити свідки: Журавльов Віктор Петрович, м. Миколаїв, вул. Сумська б. 10, кв. 148; Григорьева Антоніна Олександрівна, м. Миколаїв, вул. Сумська б. 10, кв. 155.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання 7.

07 жовтня 2011 року Соколова Ірина Іванівна, яка мешкає у м. Суми, по пр-ту. М. Лушпи, 55, кв. 11, та Філоненко Сергій Анатолійович, який мешкає у м. Білопіль Сумської області, по вул. Жовтій, буд. 16, уклали шлюб, який зареєстровано Відділом державної реєстрації актів цивільного стану Білопільського районного управління юстиції у Сумській області, що підтверджується свідоцтвом про шлюб Серії 1-БП № 066996 від 07.10.2011 року. Сімейні відносини у них не склались, а тому 10 травня 2015 року Соколова Ірина Іванівна подала позов про розірвання шлюбу. На даний час, розгляд справи за її заявою призначено на 22 травня 2016 року. Під час перебування у шлюбі вони у кінці липня 2014 року за спільні кошти (20 тис. грн. власних та 80 тис. грн. позичених ними у матері Соколової Ірини Іванівни) придбали (за посередництва ТОВ «Глобалавто») автомобіль «RENAULT KANGOO DIESEL», державний номер ВМ 44-44 АХ за 100000 грн., який був зареєстрований в органах ДАІ за Філоненко Сергієм Анатолійовичем і яким він на даний час користується один.

Підтвердженням придбання автомобіля є доручення ТОВ «Глобалавто» та квитанція № 62/62 від 22.08.2014 року про сплату збору за реєстрацію автомобіля в органах ДАІ. Правовстановлюючі документи на автомобіль знаходяться у Філоненко Сергія Анатолійовича, який відмовляється надати їх Соколовій Ірині Іванівні. Вона ж вважає, що він може зняти спірний автомобіль з реєстрації і продати його. Також Соколова Ірина Іванівна вважає, що її частка у спільно нажитому майні становить 1/2 частину вартості вказаного автомобіля, що складає 50000 грн. Вона згодна на залишення автомобіля в користуванні відповідача, натомість хоче стягнути з нього на свою користь вищевказану суму. Вона неодноразово зверталась до чоловіка з метою добровільного поділу майна, однак угоди про це між ними досягнуто не було.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання 8.

07 вересня 2014 року Бойко Юлія Петрівна, яка мешкає по вул. Степанівській, 47А у с. Степанівка Сумського району Сумської області

zareestruвала шлюб з Бойко Ігорем Івановичем, який мешкає у пров. Свердлова, 2, кв. 16 у м. Ворожба Білопільського району Сумської області. Укладення шлюбу підтверджується свідоцтвом про шлюб від 07.09.2014 року Серії І-БП № 072482.

30 липня 2015 року від шлюбу у них народилася дитина – Бойко Вероніка Ігорівна, що підтверджується свідоцтвом про її народження Серії І-БП № 152910 від 07.08.2015 р.

Сімейне життя у них не склалось, через постійні сварки і категоричну відмову Бойка Ігоря Івановича брати участь в утриманні власної дитини. З вересня 2015 року Бойко І.І, проживає окремо від сім'ї та не бере участі у матеріальному утриманні як своєї дружини, так і їхньої спільної доньки.

Майновий та фінансовий тягар забезпечення малолітньої доньки всім необхідним лежить на Бойко Юлії Петрівні. Розмір отримуваної нею державної допомоги становить 1100 грн. на місяць, що підтверджується довідкою Управління соціального захисту населення Сумської районної державної адміністрації від 06.11.2015 р. № 3629. Даних грошей не вистачає на її утримання та утримання її дитини через постійне зростання цін на продукти харчування, одяг та взуття, електроенергію, газ та опалення.

У зв'язку з цим, Юлія Петрівна звернулась до Білопільського районного суду Сумської області з позовом до Бойка Ігоря Івановича про стягнення аліментів на малолітню дитину.

Рішенням Білопільського районного суду Сумської області від 29.11.2015 року її позов було задоволено частково та стягненого з відповідача на утримання дитини аліменти в розмірі 1/4 частки заробітку (доходу), але не менше ніж 30 відсотків прожиткового мінімуму для дитини відповідного віку. Рішення набрало законної сили 19.12.2015 року.

Бойко Юлія Петрівна вважає, що не лише дитина, а й вона сама має право на утримання від чоловіка (хоче отримувати ще аліменти на своє утримання в розмірі 1/5 частина від усіх видів його заробітку).

Як було встановлено рішенням Білопільського районного суду Сумської області від 29.11.2015 року (на підставі поданої відповідачем довідки про доходи), за період з травня по жовтень 2015 року Бойко І.І. отримав 30617 грн. 46 коп. доходу.

Складіть необхідний процесуальний документ.

Завдання для самостійної роботи:

1. Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних задачах.

2. Скласти наступні процесуальні документи:

- позовну заяву прокурора про визнання недійсним договору купівлі-продажу;
- позовну заяву про стягнення авторської винагороди;
- позовну заяву про відшкодування шкоди, завданої залиттям квартири;
- позовну заяву про поділ житлового будинку в натурі між співвласниками;

- позовну заяву про усунення перешкод у спілкуванні з дитиною та у її вихованні;
- позовну заяву про стягнення коштів на утримання непрацездатної дружини;
- заперечення проти позову, заявленого прокуратурою щодо визнання договору купівлі-продажу недійсним.

Контрольні питання:

1. Історія та теорія виникнення та розвитку інституту «процесуальних документів».
2. Правова допомога і складання процесуальних документів.
3. Поняття та класифікація процесуальних документів.
4. Загальна характеристика процесуальних документів, які складаються особами, що звертаються до суду.
5. Аналогія закону і праву та її вплив на складання процесуального документа.
6. Застосування норм іноземного права при складанні процесуальних актів у цивільних справах.
7. Методика підготовки звернення (заяви) до Європейського Суду з прав людини.

Практичне заняття 2.

Тема 3. Вимоги, які пред'являються до процесуальних актів у цивільних справах, які складаються судом.

Тема 4. Процесуальні документи суду, які ухвалюються та зостановлюються судом першої інстанції на різних стадіях руху цивільної справи.

Методичні рекомендації до Теми 3. Вивчаючи документ-звернення, суд має акцентувати свою увагу на юридичному матеріалі, сформулювати для себе характер спірних правовідносин; визначити, якими нормами законодавства ці відносини регламентовано, предмет доказування у справі, ті вагомні юридичні обставини, які потребують доведення; оцінити подані докази у справі. Форма та зміст рішення суду, заочного рішення, додаткового рішення суду, судового наказу, ухвали, ухвали про виправлення описок та арифметичних помилок, ухвали про роз'яснення рішення, окремих ухвал суду, а також порядок їх ухвалення передбачені нормами ЦПК України. Однак кожен із них має специфічні особливості, характерні лише для конкретного виду процесуального документа виходячи із його правової природи.

Методичні рекомендації до Теми 4. На кожній стадії руху цивільної справи процесуальна діяльність суду чи осіб, які беруть участь у справі, оформлюється в окремих процесуальних документах. На стадії подання заяви до суду (ця стадія має досить важливе значення, оскільки, крім юридично вагомих дій осіб, які беруть участь у справі, щодо подання заяви, вона передбачає дії по постановленню процесуальних актів судом, постановлюється

ухвала про повернення заяви (ч. 3 ст. 121 ЦПК України); під час стадії відкриття провадження у справі судом постановляються різноманітні процесуальні акти: ухвала про відкриття провадження у справі, ухвала про відмову у відкритті провадження у справі тощо (ст. 122 ЦПК України); на стадії провадження до судового розгляду, а саме на попередньому судовому засіданні, судом можуть постановляватися: ухвала про прийняття зустрічного позову та об'єднання його у одне провадження із первісним; ухвали про прийняття та об'єднання в одне провадження з основним позовом позову третьої особи з самостійними вимогами тощо; на стадії підготовки справи до судового розгляду – ухвали про призначення справи до судового розгляду; ухвали про судові доручення тощо; на стадії судового розгляду – ухвали суду про продовження розгляду справи; ухвали суду про розгляд справ у закритому судовому засіданні; ухвали суду про проведення у залі судового засідання відео- і звукозапису тощо. Кожна стадія передбачає вчинення відповідними суб'єктами цивільного процесу процесуальних дій, які мають бути закріплені у певній процесуальній формі, тобто процесуальному документі: в ухвалях суду, в протоколі (журналі) судового засідання, у клопотаннях, заявах осіб тощо.

Теоретичні питання:

1. Загальна методика складання процесуальних документів судом.
2. Законність та обґрунтованість судових постанов (рішень, ухвал, судового наказу).
3. Форма та зміст процесуальних документів суду першої інстанції.
4. Процедура ухвалення та постановлення процесуальних актів судом.
5. Процесуальні документи на стадії подання заяви до суду.
6. Процесуальні документи на стадії відкриття провадження у справі.
7. Процесуальні документи на стадії провадження до судового розгляду.
8. Процесуальні документи на стадії попереднього судового засідання.
9. Процесуальні документи на стадії підготовки справи до судового розгляду.
10. Процесуальні документи на стадії судового розгляду.

Вирішіть ситуативні завдання:

Завдання 1.

Допоможіть Харченко В.М. скласти необхідний процесуальний документ.

Харченко Василь Маркович з 2007 року проживав однією сім'єю разом з Шевченко Валентиною Миколаївною у м. Києві на вул. Хрещатик, 15, кв. 43 та вів з нею спільне господарство. У зареєстрованому шлюбі вони не перебували. 25 грудня 2015 року у громадянки Шевченко Валентини Миколаївни народився син, батьком якого є Харченко Василь Маркович. Під час пологів Шевченко Валентина Миколаївна померла. Харченко В.М. не може зареєструвати народження сина та забрати його з пологового будинку, оскільки відділ державної реєстрації актів цивільного стану Шевченківського району м. Києва не визнає його батьком.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на

стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 2.

До Вас за наданням юридичної допомоги звернулась Пилипенко Поліна Павлівна, допоможіть їй скласти необхідний процесуальний документ.

24 грудня 2004 року Пилипенко Поліна Павлівна та Пилипенко Микола Вікторович зареєстрували шлюб у Ватутінському районному відділі реєстрації актів громадянського стану. У спільному шлюбі у них народилося двоє дітей, а саме: син Пилипенко Василь Миколайович, 11 жовтня 2007 року, та дочка Пилипенко Надія Миколаївна, 25 вересня 2009 року. 17 березня 2011 року вони розірвали шлюб. З цього часу Пилипенко Микола Вікторович участі у виховні дітей не бере, коштів на їх утримання не надає. Після розлучення він перейшов проживати до своїх батьків, які мешкають за адресою: м. Київ, вул. Павлівська, 13, кв. 7, приховує місце своєї роботи. Кошти на утримання дітей відмовляється платити, мотивуючи тим, що за місцем його роботи працівникам не виплачують заробітної плати. На утримання дітей Пилипенко Поліна Павлівна не отримує державної допомоги. Діти повністю знаходяться на її утриманні та на утриманні її батьків. Інших дітей, окрім спільних з Пилипенко Поліною Павлівною, а також непрацездатних батьків Пилипенко Микола Вікторович не має.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 3.

До Вас за наданням юридичної допомоги звернулась Пилипенко Поліна Павлівна, допоможіть їй скласти необхідний процесуальний документ, врахувавши, що коли позивач не знає місця роботи відповідача, то це встановлюється під час судового засідання. Тоді ж позивач заявляє клопотання до суду про витребування довідки про заробітну плату.

24 грудня 2004 року Пилипенко Поліна Павлівна та Пилипенко Микола Вікторович зареєстрували шлюб у Ватутінському районному відділі реєстрації актів громадянського стану. У спільному шлюбі у них народилося двоє дітей, а саме: син, Пилипенко Василь Миколайович, 11 жовтня 2007 року та дочка Пилипенко Надія Миколаївна, 25 вересня 2009 року. 17 березня 2013 року вони розірвали шлюб. Діти проживають разом з матір'ю і перебувають на її утриманні. Від батьків Пилипенко М.В. – Пилипенка Віктора Миколайовича та Пилипенко Лідії Ігорівни – Пилипенко Поліні Павлівні стало відомо, що у травні 2014 року Пилипенко М.В. нібито влаштувався на роботу вахтовим методом, пов'язану з видобутком нафти у Тюменській області Російської

Федерації. З того часу про нього ні вона, ні його батьки ніяких відомостей не мають. За період з дати розлучення до цього часу матеріальної допомоги на дітей він не надавав, незважаючи на неодноразові звернення до нього Пилипенко П.П. Про це свідчать його розписки з проханням не звертатися до суду, оскільки він добровільно буде сплачувати аліменти. Інших дітей, окрім спільних з Пилипенко П.П., а також непрацездатних батьків Пилипенко М.В. не має. Місце знаходження і роботи Пилипенка Миколи Вікторовича Пилипенко Поліні Павлівні невідомі.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 4.

До Вас за наданням юридичної допомоги звернулась Пилипенко Поліна Павлівна, допоможіть їй скласти необхідний процесуальний документ.

24 грудня 2004 року Пилипенко Поліна Павлівна та Пилипенко Микола Вікторович зареєстрували шлюб у Ватутінському районному відділі реєстрації актів громадянського стану. У спільному шлюбі у них народився син, Пилипенко Василь Миколайович, 11 жовтня 2007 року народження, та дочка Пилипенко Надія Миколаївна, 25 вересня 2009 року народження. 17 березня 2013 року вони розлучилися. Діти проживають разом з матір'ю і перебувають на її утриманні. Пилипенко Поліна Павлівна працює вчителькою молодших класів. Її заробітна плата складає 2300 гривень, інших доходів вона не має. За період від дати розлучення до цього часу матеріальної допомоги на дітей Пилипенко Микола Вікторович не надавав, незважаючи на неодноразові звернення до нього Пилипенко Поліни Павлівни. Про це свідчать його розписки з проханням не звертатися до суду, оскільки він добровільно буде сплачувати аліменти. Пилипенко Микола Вікторович працює на тимчасових роботах із будівництва дачних будинків на території Київської області і, як свідчать його розписки, він має нерегулярні доходи, а частину доходу отримує в натурі, продуктами харчування, які витрачає у своїх цілях. Інших дітей, крім спільних з Пилипенко Поліною Павлівною, а також непрацездатних батьків Пилипенко Микола Вікторович не має, аліментів нікому не платить. У зв'язку з цим Пилипенко Поліна Павлівна бажає отримувати від нього аліменти на її користь на утримання дітей у твердій грошовій сумі.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 5.

Допоможіть Івановій І.І. скласти необхідний процесуальний документ, враховуючи, що відповідно до ст. 80 ЦПК України, у позовах про стягнення аліментів ціна позову визначається сукупністю всіх виплат, але не більше ніж за шість місяців.

24 серпня 2010 р. Іванова Ілона Іванівна та Петров Петро Петрович зареєстрували шлюб. 01 серпня 2012 р. у них народився син – Петров Микола Петрович, а 13 вересня 2014 р. Іванова Ілона Іванівна та Петров Петро Петрович розірвали шлюб. Відповідно до рішення суду Петров Петро Петрович на утримання сина щомісяця сплачує на користь Івановій Ілоні Іванівні аліменти у розмірі 25% від усіх видів заробітку. 11 грудня 2015 р. їх син потрапив у дорожньо-транспортну пригоду. В результаті цієї пригоди Петрову Миколі Петровичу завдано тяжких тілесних ушкоджень у вигляді перелому лівої гомілки та переломів обох ніг. Для його лікування необхідні коштовні ліки, проведення кількох операцій, вартість яких Іванова Ілона Іванівна не може оплатити за браком коштів. У зв'язку з тим, що за Петровим Миколою Петровичем потрібний постійний догляд, Іванова Ілона Іванівна звільнилася з роботи. Вартість однієї операції за довідкою Інституту ортопедії становить 20000 гривень. Рідні Іванової Ілони Іванівни та вона сама для проведення операції зібрали 17000 гривень. Не вистачає 3000 гривень, які вона не може ніде позичити. Петров Петро Петрович має постійну роботу, працює головним бухгалтером ТОВ «Зірка», але добровільно надати допомогу Івановій Ілоні Іванівні в сумі 3000 гривень на проведення сину операції відмовляється.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 6.

Іванов Іван Петрович народився 1 серпня 1997 р. в сім'ї Іванова Петра Петровича та Іванової Ілони Іванівни, які 24 серпня 1989 р. зареєстрували свій шлюб. 13 вересня 2000 р. його батьки розлучилися. Після розлучення Іванов Петро Петрович на утримання Іванова Івана Петровича сплачував аліменти до досягнення ним повноліття. 15 червня 2015 року Іванову Івану Петровичу зробили операцію з приводу міжхребетної грижі, а 20 серпня 2015 року рішенням ЛТЕК йому була встановлена II група інвалідності без права виконувати роботу строком на два роки, до 20 серпня 2017 року. У зв'язку з інвалідністю Іванов Іван Петрович отримує пенсію в сумі 1600 гривень. Його мати працює прибиральницею у школі і отримує 1700 гривень. Для підтримання нормальної життєдіяльності (придбання ліків, продуктів харчування) Іванову Івану Петровичу бракує коштів, і він потребує матеріальної допомоги. За цією допомогою він звернувся до свого батька, який інших дітей, окрім Іванова Івана Петровича, не має. В даний час батько працює головним бухгалтером ТОВ «Зірка» і має можливість надавати сину таку

допомогу, оскільки його заробітна плата складає 8000 грн., але відмовляється це робити.

Допоможіть Іванову Івану Петровичу скласти необхідний процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 7.

Калюжний Дмитро Леонідович є внуком Іванова Івана Петровича. Він народився 11 квітня 1980 року у м. Севастополі. Його мати – Калюжная Ніна Іванівна, є дочкою Іванова Івана Петровича. Калюжная Ніна Іванівна померла під час пологів. Батько Калюжного Дмитра Леонідовича відмовився забирати його із пологового будинку. Після поховання дочки Іванов Іван Петрович та його дружина Іванова Віра Степанівна забрали онука до себе, ростили та виховували його, і він все своє життя проживав разом із ними. У 1998 році Калюжний Дмитро Леонідович поступив до Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. У 2001 році дружина Іванова Івана Петровича померла, і він все зробив для того, щоб онук успішно закінчив навчання. Після закінчення університету його внук став працювати бухгалтером у банку «Каштан». 23 вересня 2005 року Калюжний Дмитро Леонідович одружився з Коровченко Л.Б. і перейшов проживати в її квартиру за адресою: 69039, м. Запоріжжя, вул. Козацька, 4, кв. 3. З того часу Іванов Іван Петрович проживає один, внук зареєстрований за адресою діда. Іванову Івану Петровичу 78 років, він часто хворіє і майже всю свою пенсію, яка становить 1520 гривень, витрачає на придбання ліків. У зв'язку з цим він потребує матеріальної допомоги, яку його внук може йому надавати, оскільки займає посаду головного бухгалтера банку. Дружина внука працює, дітей вони не мають. Однак добровільно надавати Іванову Івану Петровичу матеріальну допомогу Калюжний Дмитро Леонідович відмовляється. Інших близьких родичів, які за законом зобов'язані надавати матеріальну допомогу, у Іванова Івана Петровича немає.

Допоможіть Іванову Івану Петровичу скласти необхідний процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 8.

До Вас за наданням юридичної допомоги звернувся Білоус Роман Васильович, допоможіть йому скласти необхідний процесуальний документ.

Між Білоусом Романом Васильовичем і товариством з обмеженою відповідальністю «Зірка» був укладений цивільно-правовий договір №35/5 від 10 грудня 2014 року про надання послуг. Згідно з п. 2.2 цього договору Білоус Роман Васильович зобов'язувався надати ТОВ «Зірка» телекомунікаційні послуги. Відповідно до п. 4.1 договору ТОВ «Зірка» зобов'язувалося в триденний термін після складення акта здавання-приймання наданих послуг виплатити Білоусу Роману Васильовичу за надані послуги винагороду в розмірі 7500 грн. Білоусом Романом Васильовичем були виконані всі взяті за договором зобов'язання, про що був складений відповідний акт здавання-приймання наданих послуг від 20 січня 2015 року, в якому зазначено, що послуги, визначені договором № 35/5 від 10 грудня 2014 року, надані якісно і в строк, претензій з боку замовника до виконавця немає. Разом з тим ТОВ «Зірка» взятих на себе за договором зобов'язань не виконує і до цього часу, незважаючи на неодноразові усні та письмові звернення Р.В. Білоуса, розрахунку із ним не здійснило, мотивуючи тимчасовою відсутністю вільних коштів.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом на стадіях подання заяви до суду, відкриття провадження у справі, провадження до судового розгляду, попереднього судового засідання, підготовки справи до судового розгляду, на стадії судового розгляду? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних задачах.

Теми рефератів:

1. Законність та обґрунтованість – риси судового рішення.
2. Загальна характеристика змісту рішення суду.
3. Судовий наказ – особливий вид рішення суду.
4. Підстави та процедура постановлення окремих ухвал судом.
5. Порядок проголошення судових рішень, ухвал.

Контрольні питання:

1. Приймавши заяву, суддя повинен перевірити чи відповідає вона вимогам ЦПК України. Що саме повинен з'ясувати суд під час прийняття заяви? Дайте загальну характеристику дій суду та перерахуйте процесуальні акти, що можуть бути результатом такої перевірки.

2. У ЦПК України має місце положення про те, що суд може забезпечити докази до пред'явлення позову. Вкажіть ініціатора забезпечення доказів ще до пред'явлення позову. Визначте процедуру та види забезпечення доказів. Складіть відповідну ухвалу суду.

3. Перерахуйте підстави відмови суду у відкритті провадження у справі.

Практичне заняття 3.

Тема 5. Фіксування цивільного процесу.

Тема 6. Ускладнення в цивільному процесі.

Методичні рекомендації до Тем 5. При розгляді цивільної справи хід процесу фіксується при допомозі звуко-, відеозапису. Така фіксація здійснюється у порядку, передбаченому ст. 9 Закону України «Про судоустрій України» та ст.ст. 197-200 ЦПК України. За ч. 3 ст. 197 ЦПК України особа має право на повне або часткове відтворення технічного запису судового засідання. Якщо особа пропустить строк подання зауважень на технічний запис та не доведе суду поважність пропуску такого строку, головуючий повинен залишити такі зауваження без розгляду, про що постановити ухвалу.

Методичні рекомендації до Тем 6. Метою даної теми є розкриття особливостей ускладнень, які можуть мати місце під час судового розгляду справи. Крім того, акцент робитиметься на ухвалах, які постановляються у даних випадках, їх видах, класифікації та наслідках таких ускладнень.

Теоретичні питання:

1. За яких умов здійснюється повне фіксування судового засідання?
2. Який порядок зберігання носіїв інформації, на яких було здійснено фіксацію судового засідання?
3. Які відомості мають зазначатись у журналі судового засідання?
4. Чи можливе подання зауважень щодо технічного запису судового засідання та журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі?
5. В якій формі суд розглядає подані зауваження до технічного запису судового засідання або журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі?
6. Відкладення розгляду справи як можливе ускладнення в цивільному процесі.
7. Зупинення провадження у справі як можливе ускладнення в цивільному процесі.
8. Залишення заяви без розгляду як можливе ускладнення в цивільному процесі.
9. Закриття провадження у справі як можливе ускладнення в цивільному процесі.

Вирішить ситуативні завдання:

Завдання 1.

16 квітня 2015 року помер батько Круподера Івана Володимировича – Круподер Володимир Іванович, 1933 року народження, що підтверджується свідоцтвом про його смерть. Факт родинних відносин Круподера Івана Володимировича з його батьком підтверджується свідоцтвом про народження. За життя Круподер Володимир Іванович склав заповіт, відповідно до якого заповідав після своєї смерті все своє майно (крім земельної ділянки, розташованої на території Марківської сільської ради, загальною площею 4,140 га та права на пайовий фонд майна ТОВ агрофірми «Дружба») братам

Круподера Івана Володимировича – Круподеру Леоніду Володимировичу та Круподеру Олександровичу Володимировичу, в рівних частинах кожному. Круподеру Івану Володимировичу ж батько заповів земельну ділянку, розташовану на території Марківської сільської ради, загальною площею 4,140 га, позначеної на плані меж земельних ділянок за №526 площею 3,889 га, та №526,01 площею 0,251 га, і право на пайовий фонд майна ТОВ агрофірми «Дружба» в сумі 15143,00 грн., або 0,245%. Брати Круподера Івана Володимировича в передбаченому ст. 1273 ЦК України порядку відмовились від належної їм частини спадщини, що підтверджується їх заявами. У визначений законом шестимісячний термін з об'єктивних причин Круподер Іван Володимирович не мав змоги прийняти спадщину та подати нотаріусу відповідну заяву. Він – безробітний і матеріальним джерелом його існування є лише продукція, вирощена ним на присадибній ділянці, а також грошові кошти, які він отримує за виконання робіт побутового характеру за цивільно-правовими договорами. Смерть батька змусила Круподера Івана Володимировича та його сім'ю зазнати значних фінансових витрат на поховання. Крім того, він змушений був самотійно утримувати матір, яка залишилась проживати у батьківському будинку. Таким чином, через нестачу грошей він не міг вчасно подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини. 24 листопада Круподер Іван Володимирович звернувся до Улянівської державної нотаріальної контори Білопільського району Сумської області з метою оформлення своїх спадкових прав. У задоволенні його прохання було відмовлено через неприйняття ним спадщини та листом № 1446/01-16 роз'яснено порядок прийняття спадщини та призначення додаткового строку. Відповідно до ч. 3 ст. 1272 ЦК України за позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може призначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини. Круподер Івана Володимирович вважає, що причина пропуску ним строку прийняття спадщини є поважною, оскільки він не міг залишити свою сім'ю та матір без матеріального утримання, а тому не міг відкласти достатньо грошей для подачі заяви про прийняття спадщини.

Допоможіть Круподеру Івану Володимировичу скласти необхідний процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 2.

23 жовтня 2007 року померла мати Щербак Анатолія Олександровича – Щербак Олександра Яківна, що підтверджується свідоцтвом про її смерть серії І-БП № 064288. Після її смерті залишилось спадкове майно, що складається з житлового будинку, загальною площею 53,8 кв. м. з господарчими будівлями: літ. Б – сарай-гараж, літ. В – сарай, літ. Г – кухня, літ. п/г – погріб, літ. Г – сіни, літ. З – вбиральня, № 1-4 - огорожа, що знаходиться в с. Велика Чернеччина по вул. Леніна, 71 Сумського району Сумської області. Дана обставина підтверджується свідоцтвом про право на спадщину за заповітом від 17.01.2006

року. В порядку ч. 3 ст. 1268 ЦК України Щербак Анатолій Олександрович прийняв спадщину, оскільки на момент смерті був зареєстрований та фактично проживав разом із спадкодавцем, що підтверджується довідкою виконавчого комітету Великочернечинської сільської ради Сумського району Сумської області від 07.04.2008 р. На даний час в Сумській районній державній нотаріальній конторі зареєстровано спадкову справу №44532061, що підтверджується витягом про реєстрацію в Спадковому реєстрі. Разом з Щербаком Анатолієм Олександровичем спадкоємцем вищевказаного майна є також його брат, Щербак Олександр Олександрович. На даний час у Щербака Анатолія Олександровича з братом виникають суперечки щодо поділу отриманого у спадок майна, у зв'язку з чим він не може отримати свідоцтво про право на спадщину за законом. Щербак Олександр Олександрович перешкоджає Щербаку Анатолію Олександровичу користуватись житловим будинком, оскільки врізав новий замок у хвіртку та відмовляється надати другий комплект ключів. Крім того, Щербак О.О. завів двох собак бійцівської породи, які безперешкодно пересуваються в дворі будинку, у зв'язку з чим на територію домоволодіння неможливо потрапити будь-яким способом.

Вартість домоволодіння становить 23238 грн., що підтверджується свідоцтвом про право на спадщину за заповітом від 17.01.2006 р. Дійсна ринкова вартість майна на дату подачі позову невідома. Щербак Анатолій Олександрович вважає, щоб при поділі спільної часткової власності, йому має бути виділено в натурі наступне майно: 1) в житловому будинку: кімната 1-4, житлова площею 17,1 кв. м.; кімната 1-2 житлова площею 6,6 кв.м.; кімната 1-6 топочна пл. 6,6 кв. м.; сіни I площею 3,9 кв. м. Загальна площа вищевказаного майна складає 34,2 кв. м.; 2) в надвірних будівлях: літ. п/г – погріб; літ. В – сарай; літ. Д. – навіс.

Також він вважає, що Щербаку Олександру Олександровичу необхідно залишити кімнати: 1-5 площею 7,5 кв. м., 1-3 площею 7,3 кв. м., 1-1 площею 8,8 кв. м., сіни II площею 4,2 кв. м., а всього загальною площею 27,7 кв. м., а також решту надвірних будівель. Свої міркування Щербак Анатолій Олександрович обґрунтовує тим, що такий розподіл спадкового майна не порушує спадкових прав Щербака Олександра Олександровича, оскільки останній має окреме житло, в якому фактично і проживає. Щербак Олександр Олександрович ж іншого житла, окрім спадкового, не має.

Допоможіть Щербаку Анатолію Олександровичу скласти необхідний процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 3.

10 квітня 2012 року дружина Кузьменко Володимира Івановича склала заповіт, посвідчений Білопільською державною нотаріальною конторою, яким все належне майно де б воно не знаходилось заповіла йому. 23 вересня 2015 року його дружина померла, що підтверджується свідоцтвом про її смерть. 15 грудня 2015 року Кузьменко Володимир Іванович подав заяву нотаріусу про

прийняття спадщини за заповітом зазначивши, що у них є син Кузьменко Сергій Володимирович, який є інвалідом II групи, оскільки три роки назад він на пилорамі втратив ліву руку. Нотаріус повідомила Кузьменко Володимирі Івановичу, що Кузьменко С.В. буде мати право на обов'язкову частину у спадщині, розмір якої складає половину частки, яка належала б йому у разі спадкування за законом. Кузьменко Володимир Іванович вважає, що розмір обов'язкової частки у спадщині відповідача може бути зменшено, оскільки останній не поважав свою матір, постійно її принижував та ображав, а коли приходив до них п'яним, то на зауваження не реагував, а навпаки, декілька разів бив матір і батька у зв'язку з чим спадкодавця знаходилася в лікарні в травматологічному відділенні. В зв'язку з постійними приниженнями матері на вулицях міста відповідач неодноразово притягувався до адміністративної відповідальності за дрібне хуліганство, сімейний дебош. Саме з цих обставин дружина Кузьменко Володимира Івановича позбавила сина права на спадкування склавши заповіт не на нього, а на чоловіка. Кузьменко Володимир Іванович вважає, що всі ці обставини мають істотне значення для того, щоб зменшити на половину обов'язкову долю Кузьменко Сергія Володимировича у спадковому майні спадкодавця.

Допоможіть Кузьменко Володимирі Івановичу скласти необхідний процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 4.

10 березня 2013 року Андрій Григорій Григорович уклав з Полозовою Марією Іванівною, яка є його родичкою, спадковий договір відповідно до якого Полозова Марія Іванівна повинна була виконувати розпорядження Андрієва Григорія Григоровича щодо догляду за могилою його дружини, провадити ремонт будинку №10, що по вулиці Покровській в якому мешкає Андрій Григорій Григорович, сплачувати поточні платежі, допомагати йому обробляти город та господарство. У разі ж його смерті вона набувала право власності на все його майно, яке складається із будинку, гаража, літньої кухні, автомобіля «Форд», однокімнатної квартири, що в м. Білопільлі, по вул. Франка б. 7 кв. 3. Даний спадковий договір був посвідчений державним нотаріусом Білопільської контори 10.03.2013 р. і внесений до державного спадкового реєстру. В середині 2015 року Полозова М.І. виїхала на роботу до Києва і фактично порушила умови спадкового договору. На вимоги Андрієва Григорія Григоровича щодо виконання договору Полозова Марія Іванівна пояснила, що їй потрібно заробляти гроші, тому вона попросить когось із своїх подруг щоб вони допомагали Андрієву Г.Г. Вона ж буде навідуватись до нього раз на місяць коли буде приїздити додому, але і цю обіцянку вона не виконала.

Допоможіть Андрієву Григорію Григоровичу скласти необхідний йому процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 5.

31.05.2005 р. помер рідний племінник Баштового Григорія Олександровича – Баштовий Віктор Федорович прийнявши спадщину, але не оформивши своїх спадкових прав на домоволодіння та інше нерухоме спадкове майно у приватну власність. Сім'я померлого брата Баштового Григорія Олександровича і його племінник Баштовий Віктор Федорович постійно проживали в селі Межиріч Лебединського району Сумської області вул. Лебединська 2. Після його смерті відкрилася спадщина зі спадковим майном: грошових вкладів з належними процентами, індексацією та приватизацією, що знаходились на рахунках у філії – Лебединського відділені №3233/04, відкритого акціонерного товариства «Державний ощадний банк України», села Межиріч; трьох земельних ділянок для особистого селянського господарства розташовані на території Межиріцької сільської ради; житлового будинку з надвірними будівлями та земельними ділянками.

Після смерті племінника Баштового Григорія Олександровича (Баштового Віктора Федоровича) жителем с. Межиріч Лебединського району Сумської області гр. Покутнім Олександром Степановичем до Лебединської державної нотаріальної контори 23.08.2005 р. за №766 була подана заява про видачу свідоцтва про право на спадщину за заповітом та пред'явлений ним заповіт від імені Баштового В.Ф. як єдиного спадкоємця у спадковій справі №526. На підставі поданих документів державним нотаріусом Лебединської районної державної нотаріальної контори Сумської області 20.12.2005 р., за реєстровими номерами №3093 та №3097 та ім'я гр. Покутнього Олександра Степановича. Вказаний заповіт з 2006 року по 2010 рік був оспорений двоюрідними племінниками Баштового Григорія Олександровича – Скляренко Олександром Степанівною та Баштовим Іваном Миколайовичем, які доглядали цю родину, допомагали по господарству, поховали їх по смерті. Ці фактичні обставини встановлені у судовому порядку, зафіксовані та наведені цивільними справами Лебединського районного суду №2-6/2010 р., №2-8/2010 р. За матеріалами цивільних справ всі сторони, учасники цивільного судового процесу, визнають єдиними спадкоємцями за законом відносно рухомого та нерухомого майна Баштового Віктора Федоровича, рідного дядька Баштового Григорія Олександровича, та його рідну сестру Загребельну Марію Олександрівну – рідну тітку померлого Баштового Віктора Федоровича, яка мешкає за адресою: м. Севастополь, вул. Острякова 89, кв. 16. 22 червня 2010 р. колегія суддів судової палати з цивільних справ апеляційного суду Сумської області вирішила: заповіт Баштового Віктора Федоровича на ім'я Покутнього Олександра Степановича, посвідчений 24.03.2004 р. секретарем виконавчого комітету Межиріцької сільської ради Лебединського району Сумської області Мікуліною Н.Н. визнати нікчемним. Рішення набрало законної сили з моменту його проголошення і могло бути оскаржене в касаційному порядку до Верховного Суду України протягом двох місяців. Таким чином, на даний час, на підставі рішення, що набрало законної сили, Баштовий Григорій Олександрович та його рідна сестра можуть мати право вважати себе

спадкоємцями за законом 3-ї черги у відношенні всього майна, що належало його племіннику. 4 вересня 2010 р. Баштовий Григорій Олександрович звернувся в Лебединську державну нотаріальну контору Сумської області до державного нотаріуса щодо спадкування за законом та отримання спадщини за його рідним племінником. Державним нотаріусом 04.09.2010 р. №1673/02-14 була видана постанова «Про відмову у вчиненні нотаріальної дії» щодо видачі свідоцтва про право на спадщину за законом, в зв'язку із пропуском строку для подачі заяви про прийняття спадщини та в зв'язку з видачею 20.12.2005 р. свідоцтва про право на спадщину за заповітом з реєстровими номерами №3093 та №3097 на ім'я гр. Покутнього Олександра Степановича. Для отримання спадщини Баштовий Григорій Олександрович не зміг вчасно звернутись із заявою у нотаріальну контору у зв'язку із об'єктивними, непереборними обставинами, що з'ясувались у законному судовому порядку. Саме через було пропущено термін на звернення.

Допоможіть Баштовому Григорію Олександровичу скласти необхідний йому процесуальний документ.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 6.

10 березня 2015 р. Серіков Іван Пилипович взяв у борг у Варламова Валерія Михайловича 7000 грн. для добудови гаража. Термін повернення позики був визначений 30 червня 2015 р., що підтверджується письмовою розпискою, яку було складено Серіковим І.П. 10 березня 2015 року. 27 червня 2015 року Серіков І.П. помер. Спадкоємцем померлого є його син, Серіков Андрій Іванович, який оформив свої спадкові права в січні 2016 року. Серіков Андрій Іванович повернути борг відмовляється пояснюючи це тим, що він не брав у Варламова Валерія Михайловича грошей в борг, а тому нічого йому не винен. Серіков Андрій Іванович в порядку спадкування отримав будинок який знаходиться за адресою м. Ворожба Білопільського району, вул. Низова 142, гараж, який знаходиться за цією ж адресою, автомобіль «БМВ» реєстраційний номер ВМ 20-25 СІ, що вказує на те, що він має змогу задовольнити мою вимогу в повному об'ємі за рахунок спадкового майна.

Допоможіть Варламову Валерію Михайловичу скласти необхідний йому процесуальний документ для повернення боргу.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 7.

11 січня 2013 р. Остапчук Лідія Іванівна та Стоянов Ярослав Дмитрович уклали договір позики коштів. 12 січня 2013 року Остапчук передала Стоянову відповідачу 30000 (тридцять тисяч гривень) – суму, обумовлену у договорі позики, яку він зобов'язався повернути до 12 січня 2014 р. В підтвердження отримання від Остапчук грошей в сумі 30000 грн. Стоянов написав розписку. У зазначений термін Стоянов боргу не повернув. Став уникати зустрічі з

Остапчук, а на її письмову пропозицію про добровільну сплату боргу, 17 лютого 2014 р. надіслав листа, в якому вказав, що взагалі повернути борг не зможе, оскільки у нього немає грошей. Борг Стоянова Ярослава Дмитровича підтверджується договором позики від 11 січня 2013 року, один примірник якого є у Остапчук, та розпискою від 12 січня 2013 р. про отримання ним 30000 гривень. Стоянов Ярослав Дмитрович працює менеджером у фірмі «Зоря», має квартиру, автомобілі марки «BMW» та марки «Таврія», гараж, що на думку Остапчук спростовує його твердження про відсутність у нього коштів. Його ж лист про відсутність грошей на думку Остапчук свідчить лише про його небажання повернути їй борг. Також Остапчук вважає, що оскільки Стоянов не має наміру повертати борг, він може приховати своє майно, яке знаходиться за місцем його мешкання.

Допоможіть Остапчук Лідії Іванівні правовими засобами вирішити ситуацію. Складіть необхідні процесуальні документи.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання 8.

11 січня 2013 р. Остапчук Лідія Іванівна та Стоянов Ярослав Дмитрович уклали договір позики коштів. 12 січня 2013 р. Остапчук Лідія Іванівна передала відповідачу 30000 (тридцять тисяч гривень) – суму, обумовлену у договорі позики, яку він зобов'язався повернути до 12 січня 2014 р. У підтвердження отримання від Остапчук грошей у сумі 30000 грн. він написав розписку. У зазначений термін Стоянов боргу не повернув. Став уникати зустрічі з Остапчук, а на її письмову пропозицію про добровільну сплату боргу, 17 лютого 2014 р. зустрівся з Остапчук і заявив, що не пам'ятає, щоб позичав у неї гроші, що ніякого договору позики з нею він не укладав та ніякої розписки про отримання ним від неї грошей не писав. На пред'явлені йому ксерокопії договору позики та оригіналу розписки про отримання грошей від Остапчук, він заявив, що ці документи написані не ним. Борг Стоянова підтверджується договором позики від 11 січня 2013 р., один примірник якого знаходиться у Остапчук та розпискою від 12 січня 2013 р. про отримання ним 30000 гривень. Заперечуючи проти боргу, Стоянов може приховати належні йому матеріальні цінності, які знаходяться за місцем його реєстрації та мешкання.

Допоможіть Остапчук Лідії Іванівні правовими засобами вирішити ситуацію. Складіть необхідні процесуальні документи.

Які процесуальні документи по цій справі будуть складені судом? Складіть ці процесуальні документи.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних завданнях.

Контрольні питання:

1. Перерахуйте та охарактеризуйте підстави для постановлення судом ухвали про розгляд зауважень щодо технічного запису судового засідання.

2. Висловіть власну позицію з приводу того, що ЦПК України не передбачає обмежень для випадків роздрукування запису ходу судового процесу, коли судові засідання проводилося у закритій формі. Надання копії технічного запису закритого судового розгляду може привести до витоку інформації.

3. Проаналізуйте інститут «журнал судового засідання» та «протокол судового засідання» та висловіть свою думку щодо доцільності їх існування при фіксації цивільного процесу технічними записами. Яка процедура збереження технічних записів на магнітних носіях (дискетах, касетах) має нині місце у судах та якими нормативними актами вона регламентована?

4. Визначте підстави постановлення судом:

– ухвали суду про залишення позовної заяви без розгляду у разі повторної неявки позивача у судові засідання без поважних причин;

– ухвали суду про зупинення провадження у справі (п. 1 ст. 201 ЦПК України);

– ухвали суду про зупинення провадження у справі у порядку п. 2 ст. 201 ЦПК України;

– ухвали суду про зупинення провадження у справі у порядку п. 3 ст. 201 ЦПК України.

Практичне заняття 4.

Тема 7. Процесуальні акти на стадії виконання судових рішень.

Тема 8. Акти (документи) суду, які ухвалюються та постановлюються в апеляційній та касаційній інстанціях.

Методичні рекомендації до Тем 7. У ЦПК України існує розділ VI «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)». Наявність цього розділу у ЦПК лише свідчить про те, що між виконавчим провадженням та цивільним процесом існують певні зв'язки, зумовлені процесуальною діяльністю судді щодо затвердження умов мирової угоди, вирішення питання про розстрочку та відстрочку виконання судового рішення, повороту виконання судового рішення, роз'яснення судового рішення. На цій стадії цивільного процесу може мати місце така процесуальна діяльність судді, як поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання; щодо визнання умов мирової угоди (ст. 372 ЦПК України); суд також може змінити спосіб і порядок виконання судового рішення, надати відстрочку чи розстрочку виконання, що обов'язково супроводжується відповідними процесуальними актами суду.

Методичні рекомендації до Тем 8. В апеляційному порядку окремо від рішення суду можуть оскаржуватися також ухвали суду першої інстанції у випадках, передбачених ст. 293 ЦПК. При постановленні та ухваленні процесуальних актів суд апеляційної інстанції повинен керуватися загальними

вимогами ЦПК та спеціальними нормами, які регламентують процедуру апеляційного провадження.

Теоретичні питання:

1. Ухвали суду про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
2. Ухвали суду про відмову у поновленні пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
3. Ухвали суду про визнання (затвердження) умов мирової угоди на стадії виконавчого провадження.
4. Ухвали суду про прийняття відмови стягувача від примусового виконання.
5. Зміст та форма процесуальних документів суду в апеляційному провадженні.
6. Зміст та форма процесуальних документів суду на стадії касаційного оскарження.

Вирішіть ситуативні завдання:

Завдання 1.

15 січня 2014 року Скромному Івану Петровичу виповнилось 17 років. З 1 листопада 2013 року він працює за трудовим договором у ПАТ Київський завод «Кристал». 20 січня 2014 року він звернувся до органу опіки та піклування Шевченківського району м. Києва з письмовою заявою про надання йому повної цивільної дієздатності, але органом опіки та піклування Шевченківського району м. Києва йому у цьому було відмовлено у зв'язку з відсутністю на це письмової згоди його батьків Скромного Петра Івановича та Скромної Ольги Олександрівни.

Допоможіть Скромному Івану Петровичу правовими засобами вирішити його ситуацію та складіть необхідні процесуальні документи.

Завдання 2.

З 1 січня 2013 року Ільченко Петро Олексійович та його дружина перебували у закордонному відрядженні. На час відрядження їх син, Ільченко Ігор Петрович, 14 січня 2000 р. народження, залишився мешкати з бабусею Маленко Марією Олександрівною. 11 грудня 2014 р. на пропозицію сусіда Климчука Івана Васильовича син продав йому за 500 грн. відеомагнітофон «XXXXXX-202», який є моєю власністю. Климчуку І. В. було відомо, що наш син неповнолітній. 10 березня 2015 р., повернувшись із відрядження, ми дізналися про це і запропонували Климчукові І. В. добровільно відмовитися від незаконного правочину і повернути нам відеомагнітофон замість сплаченої ним суми. Спочатку Климчук І. В. не давав однозначної відповіді, а потім категорично відмовився.

Допоможіть подружжю Ільченко повернути правовими засобами їх власність. Складіть необхідні процесуальні документи.

Завдання 3.

Рішенням Деснянського районного суду м. Києва від 12 жовтня 2005 р. за позовом про відшкодування шкоди внаслідок ДТП було вирішено стягнути на користь позивача 21000 грн. Рішення набрало законної сили і було відкрито виконавче провадження, під час якого сторони вирішили укласти мирову угоду.

Чи можливе укладення мирової угоди під час виконавчого провадження? Чи має право стягувач відмовитись від продовження виконавчого провадження?

Завдання 4.

Рішенням Голосіївського районного суду м. Києва від 1 листопада 2006 р. у справі за позовом гр. Н. про розподіл спільного майна подружжя було вирішено виділити сервіз на 12 персон «Мадонна» загальною вартістю 7500 грн. позивачеві. Рішення набрало законної сили та розпочалось виконавче провадження. Даний сервіз знаходився у квартирі відповідача та під час проведення виконання рішення суду його не було виявлено, про що складено відповідний акт. Відповідач з цього приводу пояснив, що під час проведення ремонтних робіт у його квартирі, будівельники ненавмисно під час перенесення сервізу з однієї кімнати в іншу розбили його.

Визначте дії позивача та складіть відповідну заяву. Які процедури зміни способу та порядку виконання рішення?

Завдання 5.

Рішенням Деснянського районного суду м. Києва від 2 лютого 2006 р. у справі за позовом ТОВ «ТЦЛ» до гр. Музики В.В. було встановлено стягнути з відповідача заборгованість за технічне обслуговування домофона за останні 6 місяців у сумі 241 грн. Рішення суду набрало законної сили та було відкрито виконавче провадження. Музика В.В. звернувся до суду із проханням розстрочити суму стягнення, оскільки його син, що мешкає з ним, вже 3 місяці внаслідок ДТП перебуває на стаціонарному лікуванні та постійно потребує дорогих медикаментів, тому сплатити суму стягнення одразу він не може.

Складіть відповідний процесуальний документ від імені відповідача. Вирішіть дану ситуацію та складіть відповідний процесуальний акт суду.

Завдання 6.

За позовом Литвин Ю.О. про поновлення на роботі суд задовольнив позовні вимоги та допустив негайне виконання рішення.

Чи правомірні дії суду? Складіть відповідний процесуальний акт.

Завдання 7.

У справі за заявою Пташки до Лесли про стягнення нарахованої, але несплаченої заробітної плати, суд видав судовий наказ та відповідний виконавчий документ.

Чи правомірні дії суду? Який вид виконавчого документа у даному виді провадження видає суд? Складіть відповідний процесуальний акт суду керуючись Законом України «Про виконавче провадження».

Завдання 8.

Шевченківським районним судом м. Києва розглядалася справа за позовом гр. Марущака О.П. до Іваненка К.Л. про визнання договору дарування недійсним. У позові було відмовлено. Марущак О.П. подав апеляційну скаргу. Апеляційний суд м. Києва скасував рішення суду першої інстанції та ухвалив нове рішення, яким позов про визнання договору дарування недійсним задовольнив. Іваненко К.Л. подав касаційну скаргу до Верховного Суду України. При попередньому розгляді касаційної скарги судом був ухвалений акт про відхилення касаційної скарги та залишення рішення Апеляційного суду м. Києва без змін. Рішення суду було виконано.

Напишіть процесуальний документ, який ухвалив суд касаційної інстанції. Фабулу справи про визнання договору дарування недійсним придумайте самі. Виходячи із цієї фабули напишіть процесуальні акти, які були ухвалено судами першої та апеляційної інстанцій.

Яка процедура та строки виконання рішення суду касаційної інстанції про визнання?

Завдання для самостійної роботи:

Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних задачах.

Контрольні питання:

1. Надайте визначення поняття «виконавчий лист», «судовий наказ», охарактеризуйте їх зміст, порядок видачі та виконання.
2. Назвіть підстави та процедуру укладення мирової угоди у процесі виконання рішення суду.
3. Які обставини можуть ускладнити виконання рішення суду та які дії повинен вчинити суд.
4. У яких випадках може мати місце заміна сторони виконавчого провадження.
5. Проаналізуйте особливості стадій апеляційного та касаційного провадження та ухвал і рішень цих інстанцій.
6. Охарактеризуйте коло осіб, які мають право на подання апеляційної та касаційної скарг.
7. Порівняйте повноваження суду апеляційної та касаційної інстанцій.

Практичне заняття 5.

Тема 9. Процесуальні акти, які ухвалюються на стадії перегляду справи у зв'язку із винятковими та нововиявленими обставинами.

Тема 10. Процесуальні документи суду у провадженні про визнання та

виконання рішень іноземних судів в Україні.

Методичні рекомендації до Теми 9. Розглядаючи справу в порядку провадження у зв'язку з винятковими обставинами, Верховний Суд України має право: 1) постановити ухвалу про відхилення скарги і залишення рішення, ухвали без змін, при цьому має застосовуватися положення ст.ст. 337, 342 ЦПК України; постановити ухвалу про повне або часткове скасування судового рішення і направити справу відповідно на новий розгляд у суд першої, апеляційної або касаційної інстанції, при цьому має застосовуватися ст. 338 ЦПК України; постановити ухвалу про скасування судового рішення і залишити в силі судові рішення, що було помилково скасоване судом апеляційної або касаційної інстанції, при цьому має застосовуватися ст. 339 ЦПК України; постановити ухвалу про скасування судових рішень і закрити провадження в справі або залишити заяву убез розгляду, при цьому має застосовуватися ст. 340 ЦПК України; скасувати судові рішення і ухвалити нове рішення по суті справи або змінити рішення, не передаючи справи на новий розгляд, при цьому має застосовуватися ст. 341 ЦПК України. За результатами розгляду справи за нововиявленими обставинами суд приходять до певних висновків і постановляє такий процесуальний акт, як ухвала: про задоволення заяви і скасування рішення, ухвали суду чи судового наказу у зв'язку з нововиявленими обставинами; про відмову у задоволенні заяви у разі необґрунтованості заяви. Після скасування рішення, ухвали суду або судового наказу справа розглядається судом за правилами, встановленими ЦПК України.

Методичні рекомендації до Теми 10. ЦПК України передбачає процедуру розгляду справ про визнання і приведення до виконання рішень іноземних судів як тих, що підлягають примусовому виконанню, так і тих, які не підлягають примусовому виконанню. При вирішенні таких справ судам слід керуватися міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Конвенцією про визнання та виконання іноземних арбітражних рішень (Нью-Йорк, 1958 р.), Київською угодою, Мінською угодою, законами України «Про міжнародне приватне право», «Про виконавче провадження» та ін. При написанні процесуальних актів (ухвал) щодо визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні як тих, які підлягають примусовому виконанню, так і тих, які виконуються поза стадією примусового виконання, суддя повинен керуватися нормами ЦПК щодо їх змісту та форми. Але при цьому слід враховувати також специфіку цього провадження та спеціальні норми, які впливають на зміст цих процесуальних документів.

Теоретичні питання:

1. Процесуальні документи суду на стадії перегляду справи у зв'язку з винятковими обставинами.
2. Процесуальні акти суду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами.
3. Характеристика осіб, які беруть участь у справі.
4. Специфічні особливості процесуального статусу сторін, третіх осіб та їх процесуальних представників.

5. Характеристика змісту окремих процесуальних актів, які складаються особами, які беруть участь у справі (клопотання).

Вирішіть ситуативні завдання.

Завдання 1.

Гр. Глянець В.А. звернулась до суду із скаргою про перегляд рішення у зв'язку з винятковими обставинами. Виходячи з цього, відмовилась виконувати рішення Верховного Суду України, що набрало законної сили.

Чи правильні дії Глянець В.А.? Проаналізуйте дану ситуацію.

Завдання 2.

До касаційного суду із скаргою про перегляд судового рішення у зв'язку з винятковими обставинами звернулась гр. Д., яка вказала, що під час ухвалення рішення судом першої, апеляційної та касаційної інстанцій не були дотримані норми, які мали сприяти об'єктивному розгляду та вирішенню справи, а отже, сторони були позбавлені можливості довести своє право в суді.

Проаналізуйте дану ситуацію відповідно до чинного законодавства.

Завдання 3.

Викладач середньої школи №2 м. Києва гр. Л. була звільнена з роботи разом із своєю колегою за непедагогічні вчинки. Гр. Л., маючи 35 років педагогічного стажу, велику кількість похвальних грамот та дипломи про підвищення кваліфікації, вважає своє звільнення незаконним та вимагає поновити її на роботі. Дніпровський районний суд м. Києва відмовив гр. Л. у задоволенні позовних вимог. Апеляційний суд м. Києва залишив рішення суду першої інстанції без змін. Гр. Л. звернулась із скаргою про перегляд судового рішення у зв'язку із винятковими обставинами, де вказала, що у її колеги, з якою вона була одночасно звільнена з роботи та з тих самих підстав, однакова ситуація (тобто наявність 35 років стажу, відповідних грамот та дипломів), однак її вимоги Верховним Судом України задоволені, тобто вона поновлена на роботі.

Чи є дані обставини винятковими? Проаналізуйте дану ситуацію.

Завдання 4.

До Європейського Суду з прав людини звернувся гр. К. У своєму зверненні він посилався на ту обставину, що ухвала Верховного Суду України про відмову у допуску його скарги про перегляд справи у зв'язку з винятковими обставинами була підписана тими ж суддями, які розглядали його касаційну скаргу та відмовили у її задоволенні.

Проаналізуйте дану ситуацію та висловіть свою думку щодо законності постановленої Верховним Судом України ухвали.

Завдання 5.

21.03.2006 р. шлюб між гр. Івановою К.Л. та гр. Сидоренком О.П. було розірвано у судовому порядку. Гр. Іванова К.Л. звернулась із позовом про

стягнення аліментів на утримання їх неповнолітнього сина у розмірі 1500 грн. Суд задовольнив позовні вимоги у повному обсязі. 19.04.2007 р. у гр. Сидоренка О.П. народилась дівчинка від жінки, з якою він перебуває у новому шлюбі. У зв'язку з тим, що він мав намір зменшити розмір аліментів, звернувся до суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку із нововиявленими обставинами.

Чи можна дані обставини вважати нововиявленими? Яким чином має діяти суд? Складіть відповідний процесуальний акт.

Завдання 6.

Шевченківським районним судом м. Києва було розглянуто цивільну справу про розподіл спадкового майна між двома братами Іваном та Сергієм Синяками після смерті їх батька. Після набрання рішенням законної сили одному із братів стало відомо, що, помираючи, його батько у лікарні написав заповіт, який був посвідчений черговим лікарем. Оскільки лікар звільнився з роботи, відомості про посвідчення заповіту не були передані до державної нотаріальної контори за останнім місцем проживання заповідача та не включені до Спадкового реєстру. Тому на момент розгляду справи у суді про розподіл спадщини ніхто із синів не знав про наявність заповіту. Коли сини звернулись до адміністрації лікарні про розкриття заповіту, то відповідно до заповіту, батько усе своє майно залишив одному із синів, а саме Івану, а Сергія позбавив права на спадщину. Іван звернувся до суду із заявою про перегляд рішення у зв'язку із нововиявленими обставинами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Чи є дані підстави нововиявленими? Визначте дії суду та складіть відповідний процесуальний акт.

Завдання 7.

У 2007 р. рішенням Деснянського районного суду м. Києва за позовом ЖЕК №5 гр. С. була виселена з квартири, яка належала до державного житлового фонду на тій підставі, що остання самовільно зайняла цю квартиру, вона зареєстрована та проживає за іншою адресою. Гр. С. звернулася до суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами, вказавши, що останні два роки вона проживала у цій квартирі зі своєю сестрою, яка була інвалідом першої групи, доглядала її, оскільки остання знаходилась у тяжкому стані, сама не могла пересуватися. Вона проживала з сестрою однією сім'єю. Щодо квартири, де вона була зареєстрована, то вона там не проживала, у цій квартирі проживали її син та невістка. Син 2004 р. загинув, а невістка у 2006 році через суд визнала її такою, що вона втратила право користування житловою площею та приватизувала квартиру на себе. Гр. С. дізнавшись, що є рішення суду від 2006 року про визнання її такою, що втратила право користування житловою площею за місцем її реєстрації, вирішила звернутися до Деснянського райсуду м. Києва про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Проаналізуйте дану ситуацію. Визначте, чи є дані підстави нововиявленими?

Напишіть заяву від імені гр. С. Які акти має ухвалити суддя?

Завдання 8.

Гр. Приходько М.Л. звернувся до суду із позовом до Назаренко С.І. (дружини померлого чоловіка) про повернення 2000 тис. грн., які взяв у нього в борг, але не повернув. На підтвердження своїх вимог позивач подав нотаріально посвідчений договір позики.

Через три місяці після ухвалення рішення на користь позивача, до Назаренко С.І. прийшов покупець, який придбав у неї після смерті її чоловіка його автомобіль, та повідомив їй про те, що при ремонті автомобіля ним у багажному відділенні було знайдено розписку Приходька М.Л. в отриманні від її чоловіка Назаренка О.О. 2000 тис. грн. у погашення боргу. Підпис Приходька М.Л. на цій розписці був засвідчений начальником відділу кадрів за місцем його роботи. У зв'язку з цим Назаренко С.І. звернулася до суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами.

Чи можна дані обставини вважати нововиявленими? Хто може звернутись до суду із заявою про перегляд рішення за нововиявленими обставинами? Напишіть процесуальні акти, які можуть мати місце у даній ситуації.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних задачах.

Теми рефератів:

1. Загальний порядок визнання і виконання рішень іноземних судів та арбітражів.
2. Порядок підготовки справ до судового розгляду і процедура їх розгляду.
3. Ухвала суду про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду.

Контрольні питання:

1. Перерахуйте підстави та наведіть приклади постановлення судом таких процесуальних актів:

- ухвали колегії про відхилення скарги про перегляд справи у зв'язку з винятковими обставинами і залишення рішення (ухвали) без змін;
- ухвали колегії про повне скасування судового рішення і направлення справи на новий розгляд у суд першої інстанції;
- ухвали колегії про скасування судового рішення і залишення в силі судового рішення, що було помилково скасовано судом апеляційної інстанції (або судом касаційної інстанції);
- ухвали колегії про скасування судового рішення і закриття провадження у справі у порядку п. 4 ст. 358 ЦПК України;
- ухвали колегії про скасування судового рішення і залишення заяви без розгляду у порядку п. 4 ст. 358 ЦПК України;

– рішення по суті справи у порядку провадження у зв'язку з винятковими обставинами (п. 5 ст. 358 ЦПК України);

– ухвали суду про задоволення заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у порядку п. 1 ч. 2 ст. 361 ЦПК України і скасування рішення;

– ухвали суду про задоволення заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у порядку п. 2 ч. 2 ст. 361 ЦПК України і скасування рішення;

– ухвали суду про задоволення заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у порядку п. 3 ч. 2 ст. 361 ЦПК України і скасування рішення;

– ухвали суду про задоволення заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у порядку п. 4 ч. 2 ст. 361 ЦПК України і скасування рішення;

– ухвали суду про відмову у задоволенні заяви про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами у разі її необґрунтованості.

2. Надайте характеристику форми та змісту процесуальних актів:

– на стадії прийняття заяви до суду;

– на стадії підготовки справи до судового розгляду;

– на стадії судового розгляду;

– на стадії до апеляційного оскарження;

– на стадії виконавчого провадження.

Практичне заняття 6.

Тема 11. Процесуальні акти суду на стадії відновлення втраченого судового провадження.

Тема 12. Форма та зміст процесуальних актів, які складаються особами, які беруть участь у справі.

Методичні рекомендації до Теми 11. Процесуальними актами суду на стадії відновлення втраченого судового провадження є ухвали про залишення без руху заяви про відновлення втраченого судового провадження (ч. 1 ст. 406 ЦПК, ст. 121 ЦПК); ухвали про відмову у відкритті провадження у справі у порядку ч. 2 ст. 406 ЦПК; ухвали про залишення без розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження (якщо провадження було відкрите) у порядку ч. 2 ст. 406 ЦПК; ухвали про відкриття провадження у новій справі у зв'язку з втратою незакінченого провадження (ч. 3 ст. 406 ЦПК); рішення про відновлення повністю втраченого судового провадження; рішення про відновлення повністю втраченого судового провадження; ухвали про закриття розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження (ч. 3 ст. 408 ЦПК).

Методичні рекомендації до Теми 12. Особи, які беруть участь у справі, також складають різні процесуальні документи у цивільному процесі. До таких процесуальних документів належать: заяви, клопотання, з якими особи звертаються до суду. Щодо заяв, то їх форма та зміст передбачаються окремими

нормами ЦПК. Вони можуть мати місце протягом розгляду справи по суті, як у суді першої інстанції, так і в інших судових інстанціях.

Теоретичні питання:

1. Порядок відновлення втраченого судового провадження.
2. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження.
3. Порядок та особливості оформлення додатку до заяви про відновлення втраченого судового провадження.
4. Процесуальні акти, які має постановити суд у зв'язку із недодержанням вимог до змісту заяви про відновлення втраченого судового провадження.
5. Характеристика рішення суду у справах про відновлення втраченого судового провадження.
6. Дайте характеристику змісту окремих процесуальних актів, що складаються особами, які беруть участь у справі:
 - письмове клопотання;
 - позовна заява;
 - заява окремого провадження;
 - заява про видачу судового наказу;
 - клопотання про визнання та виконання рішень іноземних судів.

Вирішіть ситуативні завдання.

Завдання 1.

Гр. Олесь М.Ю. звернувся до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження у справі за позовом Олесь М.Ю. до Винниченко П.Р. про визнання договору купівлі-продажу недійсним. Як зазначає Олесь М.Ю., провадження у цій справі було закрито, у зв'язку з його відмовою від позову. Розглянувши заяву та додані до неї матеріали, суд дійшов висновку, що подана заява не відповідає вимогам ст.405 ЦПК України.

Які дії суду? Напишіть процесуальний акт, який має постановити суддя. Напишіть заяву від імені Олесь М.Ю.

Завдання 2.

Гр. Василенко І.П. звернувся до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження у справі за позовом Василенка І.П. до Гринлек А.А. про відшкодування шкоди. При первісному розгляді справи суд задовольнив вказаний позов. Для звернення рішення суду до примусового виконання слід було виписати виконавчий лист, однак у видачі виконавчого листа йому було відмовлено у зв'язку із втратою судового провадження. У зв'язку з цим Василенко І.П. просить суд відновити втрачене судове провадження у даній справі.

Складіть відповідні процесуальні документи. Які докази потрібно подати Василенку І.П., щоб суд задовольнив його заяву про поновлення втраченого судового провадження?

Завдання 3.

Гр. Орлова С.С. звернулась до суду із заявою про відновлення втраченого судового провадження у справі за позовом до Орлова О.С. про розподіл спадщини. Судове провадження було втрачене у зв'язку із пожежею, що сталася у суді, внаслідок чого справа була знищена ще до закінчення судового розгляду.

Проаналізуйте дану ситуацію та складіть відповідний процесуальний акт.

Завдання 4.

Гр. Антонечко А.В. (позивачка) перебувала у шлюбі із Антонечком В.В. з 1994 року до 2006 року. Шлюб було розірвано у судовому порядку в 2006 році. При розірванні шлюбу питання про розподіл майна не ставилось. За час шлюбу, у 2005 році сторонами була придбана автомашини марки ВАЗ 2106, №98-96-ОН. 5 вересня 2006 року колишній чоловік без згоди та відома колишньої дружини продав цю автомашину гр. Петрику О.М. Антонечко А.В. вважає, що автомашини є їх спільною власністю, відповідач не мав права без її згоди продавати цю машини. Вона вважає, що її право порушене, тому хоче звернутися до суду.

Завдання 5.

Гр. Григоренко С.І. звернувся до суду із позовом про виселення свого двоюрідного брата з квартири, в якій вже більше двох років останній не проживає. Однак після подання позову Григоренко С.І. з'ясував, що його сусідка, Лисенко О.М., яка проживає у сусідній квартирі, може не лише підтвердити факт непроживання відповідача на вказаній житловій площі, а ту обставину, що вона бачила, як відповідач ще півтора року тому вивозив із цієї квартири свої речі та з її телефону замовляв автомобіль для перевезення.

Завдання 6.

До суду подану позовну заяву про розподіл спільно набутого майна, зокрема: квартири (дві кімнати) та дачі (Сквирський район, с. Тетіїв). Сторони під час попереднього судового засідання вирішили укласти мирову угоду, оскільки пішли на взаємні поступки щодо розподілу спільного майна. Вони розподілили майно так: позивачеві виділити дачу та грошову компенсацію у розмірі 45 000 грн. за квартиру; а відповідачеві – 2-кімнатну квартиру.

Завдання 7.

Гр. Білуга О.О. за договором позики передав гр. Ванченку П.І. 20000 гривень. Строк повернення боргу закінчився 20 квітня 2007 року, однак боржник борг не повернув.

Завдання 8.

Відповідач Петренко О.В. вирішив брати участь у цивільній справі через представника Іванова П.В. Разом з тим відповідач вирішив обмежити повноваження свого представника, зокрема заборонити укладати мирову угоду та визнавати позов повністю.

Завдання для самостійної роботи:

Скласти цивільні процесуальні документи, запропоновані у наведених ситуативних задачах.

Контрольні питання:

1. Розкрийте суть та необхідність таких процесуальних актів суду:

– ухвали про залишення без руху заяви про відновлення втраченого судового провадження (ч. 1 ст. 406 ЦПК, ст. 121 ЦПК);

– ухвали про відмову у відкритті провадження у справі у порядку ч. 2 ст. 406 ЦПК;

– ухвали про залишення без розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження (якщо провадження було відкрите) у порядку ч. 2 ст. 406 ЦПК;

– ухвали про відкриття провадження у новій справі у зв'язку з втратою незакінченого провадження (ч. 3 ст. 406 ЦПК);

– рішення про відновлення повністю втраченого судового провадження; рішення про відновлення частково втраченого судового провадження;

– ухвали про закриття розгляду заяви про відновлення втраченого судового провадження (ч. 3 ст. 408 ЦПК).

2. Проаналізуйте відсутність у ЦПК України вичерпного переліку клопотань з урахуванням реалізації суб'єктами права доказування та доведення.

3. Охарактеризуйте особливості інститутів «забезпечення доказів» та «забезпечення позову» та складіть відповідні процесуальні документи суду та осіб, які беруть участь у справі щодо реалізації положень норм ЦПК, які їх регламентують.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЗАЛІКУ) З ДИСЦИПЛІНИ «ДОКУМЕНТАЦІЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»

1. Роль та значення здійснення правової допомоги під час складання процесуальних документів.
2. Якими специфічними особливостями відрізняються процесуальні акти у цивільних справах (рішення судів різних інстанцій та судовий наказ; ухвали судів різних інстанцій)?
3. Методика складання процесуальних документів особами, які беруть участь у справі.
4. Аналіз фактичних обставин справи: суть та значення.
5. Формування змісту позовних вимог предмета доказування у справі.
6. Доведення і доказування у цивільному процесі та обставини, які не підлягають доказуванню.
7. Стратегія і тактика складання процесуальних документів.
8. Аналіз типових помилок, які є підставою для залишення заяви без руху судом при поданні заяв до суду.
9. Аналогія закону і праву та їх вплив на зміст процесуального документа у цивільній справі.
10. Застосування норм іноземного права у процесуальних документах у цивільних справах.
11. Методика підготовки звернення (заяви) до Європейського Суду з прав людини.
12. Законність та обґрунтованість – дві взаємопов'язані риси судового рішення.
13. Загальна характеристика змісту рішення суду.
14. Судовий наказ – особливий вид (форма) рішення суду.
15. Підстави та процедура постановлення окремих ухвал судом.
16. Порядок проголошення судових постанов (рішень).
17. Процесуальні документи суду на стадії подання заяви до суду.
18. Процесуальні документи суду на стадії відкриття провадження у справі.
19. Процесуальні документи суду та осіб, які беруть участь у справі, на стадії провадження до судового розгляду: попереднє судове засідання та підготовка справи до судового розгляду (ч. 6 ст. 130 ЦПК).
20. Процесуальні документи суду та осіб, які беруть участь у справі, на стадії судового розгляду.
21. Який порядок зберігання носіїв інформації, на яких було здійснено фіксацію судового засідання?
22. Які відомості мають зазначатись у журналі судового засідання?
23. Чи можливе подання зауважень щодо технічного запису судового засідання та журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі?
24. Як саме суд оформляє прийняття зауваження щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання до ухвалення судом рішення у справі.

25. Процесуальні акти про відкладення розгляду справи.
26. Процесуальні акти про зупинення провадження у справі.
27. Процесуальні акти про залишення заяви без розгляду.
28. Процесуальні акти про закриття провадження у справі.
29. Ухвали суду про поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
30. Ухвали суду про відмову у поновленні пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
31. Ухвали суду про визнання (затвердження) умов мирової угоди на стадії виконавчого провадження.
32. Ухвали суду про прийняття відмови стягувана від примусового виконання.
33. Зміст та форма процесуальних документів суду в апеляційному провадженні.
34. Зміст та форма процесуальних документів суду на стадії касаційного оскарження.
35. Процесуальні документи суду на стадії перегляду рішення Верховним Судом України.
36. Процесуальні акти суду у провадженні у зв'язку з нововиявленими обставинами.
37. Характеристика змісту окремих процесуальних актів, що складаються особами, які беруть участь у справі (письмове клопотання, позовна заява, заява окремого провадження, заява про видачу судового наказу, клопотання про визнання та виконання рішень іноземних судів.
38. Процесуальні документи, що складаються особами, які звертаються до суду за відновленням втраченого судового провадження та акти суду.
39. Зміст заяви про відновлення втраченого судового провадження.
40. Порядок та особливості оформлення додатка до заяви про відновлення втраченого судового провадження.
41. Які процесуальні акти має постановити суд у зв'язку із недодержанням вимог до змісту заяви про відновлення втраченого судового провадження.
42. Характеристика рішення суду у справах про відновлення втраченого судового провадження.

ЛІТЕРАТУРА ДО ВСІХ ТЕМ КУРСУ

Основна:

Актуальні питання прикладної цивілістики у сфері складання процесуальних документів : науково-практичний посібник ; [за заг. ред. М.М. Ясинка]. – К. : Алерта, 2015. – 814 с.

Актуальні питання прикладної цивілістики: сімейне, трудове, земельне та житлове право. Науково-практичний посібник ; [за заг. ред. М.М. Ясинка]. – К. : Алерта, 2015. – 450 с.

Андрушко А.В. Принцип диспозитивності цивільного процесуального права України : монографія / А.В. Андрушко. – Х. : Консум, 2006. – 172 с.

Бойко М.Д. Процесуальні документи у сфері цивільно-правових відносин (зразки документів, коментарі, роз'яснення) : практичний посібник / М.Д. Бойко, М.А. Хазін. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 528 с.

Васильєв С.В. Гражданский процесс : учебное пособие / С.В. Васильев. – Х. : Одиссей, 2009. – 512 с.

Васильєв С.В. Порівняльний цивільний процес : підручник / С.В. Васильєв. – К. : Алерта, 2015. – 352 с.

Васильєв С.В. Цивільний процес : навчальний посібник / С.В. Васильєв. – Х. : Еспада, 2012. – 464 с.

Васильєв С.В. Цивільний процес: Навчальний посібник. – Х. : ТОВ «Одіссей», 2007.— 480с.

Гражданский процесс ; [под общей ред. Ю.С. Червоного]. – К. : Истина, 2006. – 400 с.

Давиденко Р.Д. Судова практика Верховного Суду України з цивільних справ (2007-2010) / Р.Д. Давиденко, А.В. Чухно. – Х. : Одиссей, 2011. – 544 с.

Захарова О.С. Цивільно-процесуальне законодавство України : посібник / О.С. Захарова. – К. : Прецедент, 2006. – 102 с.

Зейкан Я.П. Науково-практичний коментар до Цивільного процесуального кодексу України. – К.: КНТ. 2011. – 680 с.

Зейкан Я.П. Перешкоди правосуддю або Хто попереджений – той озброєний : практичний посібник / Я.П. Зейкан. – К. : КНТ, 2009. – 256 с.

Зразки процесуальних документів / [Бірюкова А.М., Грек Б.М., Куринська С.О., Яновська О.Г.]. – К. : Прецедент, 2014. – 160 с.

Зразки процесуальних документів у цивільному судочинстві з коментарями / [упоряд. А.В. Григоренко, Л.С. Григоренко]. – К. : Центр учбової літератури, 2016. – 152 с.

Кілічава Т.М. Цивільне процесуальне право : навч. посібник / Т.М. Кілічава. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 352 с.

Кравчук В.М. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. – 2-ге вид., перероб. і доп. / В.М. Кравчук, О.І. Угриновська. – К.: Истина, 2010. – 800 с.

Кройтор В.А. Гражданский процесс. Учебное пособие. – изд. 4-е, переработанное и дополненное / В.А. Кройтор. – Х. : Эспада, 2007. – 264 с.

Куринська С.О. Цивільні процесуальні документи : науково-практичний посібник / С.О. Куринська. – К. : Прецедент, 2011. – 352 с.

Куринська С.О. Цивільні процесуальні документи : посібник / С.О. Куринська. – К. : Прецедент, 2012. – 352 с.

Курс цивільного процесу : підручник / В.В. Комаров, В.А. Бігун, В.В. Баранкова та ін. ; за ред. В.В. Комарова. – Х: Право, 2011. – 1352 с.

Міжнародний цивільний процес України. Навчальний посібник. Практикум / за ред. С.Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса С.Я. ; КНТ. 2010. – 328 с.

Фурса С.Я. Докази і доказування у цивільному процесі : науково-практичний посібник / С.Я. Фурса, Т.В. Цюра. – К.: Видавець Фурса С.Я., КНТ, 2005. – 256 с.

Харитонов Є.О. Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Х.: Одиссей, 2010. – 1016 с.

Цивільний процес України : кредитно-модульний навчальний посібник-практикум ; за заг. ред. С.Я. Фурси. – К. : Видавець Фурса С.Я. ; КНТ, 2009. – 456 с.

Цивільний процес України : навчальний посібник для підготовки до іспиту. – вид. третє, доповнене і перероблене / Погрібний С.О., Гонгало Р.Ф., Волкова Н.В. та ін. – Х. : Одиссей, 2014. – 200 с.

Цивільний процес України : підручник / за ред. Є.О. Харитонova. – К. : Істина, 2012. – 536 с.

Цивільний процес України : підручник / С.В. Ківалов, Р.М. Мінченко, С.О. Погрібний та ін. – Х. : Одисей, 2012. – 500 с.

Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар ; [у 2-х т.] / За заг. ред С.Я. Фурса. – К. : Видавець Фурса С.Я. ; КНТ, 2007. – 916 с.

Цивільний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / С.С. Бичкова, Ю.В. Білоусов, В.І. Бірюков та ін. ; За заг. ред. С.С. Бичкової. – К. : Атіка, 2008. – 840 с.

Шадура Д.М. Судова практика застосування Цивільного процесуального кодексу України (2006-2010). – Т.2: Особлива частина / Д.М. Шадура, О.І. Менів. – Х. : Харьков юридический, 2011. – 664 с.

Збірники документів і нормативних актів:

Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України та постанов Верховного Суду України у справах цивільної юрисдикції / За ред. Гуторова Н.О. Житний О.О. Сараскіна Т.В. – Х.: Одисей, 2012. – 456 с.

Постанови пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ (2011-2012 рр.) / Упорядник Д.Д. Луспенник. – К.: Ін Юре, 2012. – 358 с.

Додаткова:

Аветисян Р.Н. 100 образцов заявлений в суд по семейным делам / Р.Н. Аветисян, В.А. Кройтор. – Х. : Юрsvит, 2005. – 240 с.

Бабарыкіна О.В. Фактори, впливаючі на дослідження і оцінку доказальств в громадянському судопроизводстві / О.В. Бабарыкіна ; [под ред. и предисл. О.В. Исаенковой]. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 144 с.

Балюк М.І. Практика застосування цивільного процесуального кодексу України (цивільний процес у питаннях і відповідях) ; [коментарі, рекомендації, пропозиції] / М.І. Балюк, Д.Д. Луспенник. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 708 с. – (Серія «Судова практика»).

Бойко М.Д. Процесуальні документи у сфері цивільно-правових відносин (зразки документів, коментарі, роз'яснення) / М.Д. Бойко, М.А. Хазін. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 524 с.

Клименко О.М. Як звернутися до Європейського суду з прав людини / О.М. Клименко. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2007. – 88 с. – (Серія «Правовий всеобуч населення»).

Кучер Т. Як звернутися до суду загальної юрисдикції / Т. Кучер. – К. : Видавець Фурса С.Я., 2007. – 80 с. – (Серія «Правовий всеобуч населення»).

Луспенник Д.Д. Настільна книга професійного судді при розгляді цивільних справ / Д.Д. Луспенник. – Х. : Харків юридичний, 2005. – 640 с.

Проблеми теорії та практики цивільного судочинства : монографія / В.В. Комаров, В.І. Тертишніков, В.В. Баранкова та ін. ; за заг. ред. В.В. Комарова. – Х. : Харків юридичний, 2008. – 928 с.

Путівник для учасника цивільного процесу / авт.-упор. Р.О. Куйбіда, Т.В. Руда. – оновлене видання. – К., 2011. – 136 с. – (Серія інформаційних брошур "Знайомство з судом"). – (Проект USAID "Україна: верховенство права").

Тертишніков Р.В. Доказування і докази в судочинстві України : [наук.-практ. посібник] / Р.В. Тертишніков. – Харків : Фінн, 2009. – 88 с.

Фурса Процесуальні документи у цивільних справах (теорія, методика, практика). Науково-практичний посібник / С.Я. Фурса, Є.І. Фурса. – К. : КНТ, 2007. – 1084 с.

Фурса С.Я. Докази і доказування у цивільному процесі України : [наук.-практ. посібник] / С.Я. Фурса, Т.В. Цюра. – К. : Видавець Фурса С. Я., КНТ, 2005. – 256 с. – (Серія: Процесуальні науки).

Інформаційні ресурси

1. <http://portal.rada.gov.ua> – офіційний сайт Верховної Ради України
2. <http://www.ligazakon.ua/> – правовий портал.
3. <http://www.president.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Президента України
4. <http://www.kmu.gov.ua/control> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України
5. <http://www.scourt.gov.ua> – інформаційний сервер Верховного Суду України
6. <http://www.ccu.gov.ua/pls/wccu/indx> – офіційний веб-сайт Конституційного Суду України
7. <http://www.vasu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого адміністративного суду України

8. <http://www.arbitr.gov.ua> – офіційне Інтернет представництво Вищого господарського суду України
9. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського
10. <http://sc.gov.ua> – офіційний веб-сайт Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ